

Не, това бѣше пламененъ зовъ за борба отъ дълбочинитѣ на измъчената душа на народа, подложенъ на унижения, смазванъ отъ неправди. Тия национални идеали издигаха тѣхнитѣ сили, даваха имъ куражъ и мъжество да излизатъ на Балкана съ оржжие въ ръка и да вършатъ подвизи и падатъ въ неравната борба съ вѣра, че жертвуватъ живота си не безполезно.

Единъ отъ тия малцина избраници е Иларионъ Драгостиновъ. Колцина отъ насъ днесъ го знаятъ? Де е паметника му, за да иде тамъ младежъта и свали шапка предъ образа му?

* * *

Арбанаси, родното село на Иларионъ Драгостиновъ е кацнало на едно високо отворено плато между три града — Търново, Горна-Орѣховица и Лѣсковецъ. Отъ тамъ се открива възхитителенъ изгледъ къмъ Троянския и Калоферски балкани. Нѣкога богатъ търговски градецъ, той и сега прави впечатление съ старитѣ си каменни къщи, широки зелени дворове, заградени като крепости отъ високи дувари, съ грамадни порти, обковани съ пулове, съ много старинни църкви, ценни съ своята живопись . . . Стариятъ хронологъ — свещеникъ разправя за чистия му животворенъ въздухъ, за чешмитѣ на „Лако“ и „Каменець“ и за цвѣтята и чешширитѣ по градинитѣ. . .

Следъ кърджалийското нашествие въ 1798 г. отъ старото население на Арбанаси не останало почти нищо; то се изселило въ Свищовъ, Букурещъ и другаде. Разоренитѣ и ограбени къщи били заети отъ българи отъ околнитѣ села и особено отъ Балканскитѣ колиби. Тѣ продължавали да се занимаватъ съ скотовѣдство и соватчилкъ, съ лозарство и търговия, но отъ старото благосъстояние останали слаби следи. Само нѣколко видни търговски семейства се издигнали. Гръцкитѣ владѣици, както и преди 1798 г., продължавали да пре-